

19 juni 2020

Auteur: Daphne Cornelisse

Onderzoek: Corona-economie

Samenvatting

Weer open, maar niet zonder zorgen: financiële problemen voor een derde van de ondernemers

Nederland komt langzaam uit de intelligente lockdown, maar de gevolgen van die lockdown zijn voor ondernemers goed te voelen. Ruim de helft (54 procent) staat er financieel slechter voor dan voor corona, een derde (37 procent) zit al in de problemen.

Dat blijkt uit onderzoek van EenVandaag onder 2000 ondernemers en zzp'ers. De horeca en kappers zijn weer open, maar nog niet op volle kracht. "Het gaat nu wel oké, maar het omzetverlies haal je nooit meer in", vertelt een ondernemer. Veel ondernemers geven aan minder werk te hebben door de crisis (38 procent) of binnenkort minder werk te verwachten (13 procent). Nog eens 13 procent zit nu al zonder werk.

Uitstel van executie

Op dit moment komen ondernemers en zzp'ers nog in aanmerking voor allerlei noodmaatregelen die het kabinet heeft getroffen, zoals het aanvullen van salariskosten of een tegemoetkoming in de vaste lasten.

Maar dat noemt een ondernemer 'uitstel van executie': "Ik ben weer open en maak dus geen aanspraak meer op de regelingen, maar ik draai verlies. Weer sluiten is ook geen optie, want dan verdien ik helemaal niks. Dan moet ik voorgoed sluiten." En voorgoed sluiten, daar zijn meer ondernemers bang voor: 9 procent van de ondervraagden verwacht failliet te gaan.

Haken en ogen

Steeds minder ondernemers zijn dan ook te spreken over het pakket aan maatregelen. In maart, na de aankondiging van het eerste pakket, was 87 procent daar positief over. In april daalde dit naar 65 procent, toen de haken en ogen van de regelingen duidelijk werden.

Nu is nog 45 procent positief over de getroffen maatregelen. 38 procent staat er nu negatief tegenover. "Het is te weinig, het is onduidelijk en er zijn te veel uitzonderingen", vat een ondernemer het negatieve sentiment samen. Iemand anders vindt dat niet terecht, want: "Het is beter dan niets."

Uit balans

Ondanks de versoepeling van veel maatregelen zijn de ondernemers nog niet tevreden over de aanpak van het kabinet. Na de aankondiging van de eerste versoepelingen op 7 mei, vond 38 procent van de ondernemers met personeel dat er een juiste balans was tussen 'het stoppen van het coronavirus' en 'de economische problemen'. Inmiddels vindt een kwart (26 procent) dat die balans er nog is: 58 procent is van mening dat er te veel aandacht is voor het stoppen van het virus.

Op de huidige anderhalvemeterconomie, die door sommigen 'het nieuwe normaal' wordt genoemd, zitten ondernemers niet te wachten. Een kwart zegt dat het weinig zin heeft (27 procent), voor nog eens 26 procent is het een beetje rendabel. Een op de vijf (19 procent) ziet het wél zitten.

Personeel ontslaan

Sommige ondernemers met personeel die het onderzoek invulden moesten noodgedwongen veranderingen doorvoeren in hun bedrijf. Een kwart (23 procent) maakt minder of geen gebruik meer van uitzendkrachten, 8 procent koos ervoor om contracten niet te verlengen en 2 procent moest vast personeel ontslaan.

Er zijn ook ondernemers die de crisis aangrijpen om veranderingen en innovaties door te voeren (10 procent). "Ik verhuur sinds kort een van mijn bedrijfsruimtes aan iemand anders, dan levert het nog wat op", zegt een ondernemer. Iemand anders maakt van een nadeel een voordeel: "Ik moet nu trainingen online geven, in uitgekleden vorm, dus dat levert veel minder op. Aan de andere kant: ik kan nu wel meer trainingen geven!"

Alle deelnemers

Een derde verwacht problemen

Hoe staat jouw eigen huishouden er volgens jou op dit moment financieel voor?

- Heel goed: 20%
- Redelijk goed: 42%
- Niet goed en niet slecht: 29%
- Redelijk slecht: 7%
- Heel slecht: 2%
- Weet niet / geen mening: 1%

Welke van de onderstaande situaties is nu het meest van toepassing op het maandelijkse inkomen van jouw huishouden?

- Ik heb genoeg geld om rond te komen en houd veel geld over: 18%
- Ik heb genoeg geld om rond te komen en houd een beetje over: 52%
- Ik kan net rondkomen: 22%
- Ik heb niet voldoende geld om rond te komen: 6%
- Weet niet / geen opgave / andere situatie: 2%

In hoeverre verwacht je de komende maanden (verder) in financiële problemen te komen door de coronacrisis of verwacht je geen financiële problemen?

- Ik verwacht geen financiële problemen: 61%
- Ik verwacht een beetje financiële problemen: 28%
- Ik verwacht grote financiële problemen: 7%
- Weet niet / geen mening: 4%

Werkenden in loondienst

Helpt wil graag weer naar het werk

De volgende vragen zijn gesteld aan mensen die betaald werk in loondienst doen. (n= 6985)

Is het bij jouw werk mogelijk om (gedeeltelijk) thuis te werken?

- Ja: 54%
- Nee: 46%
- Weet niet / geen antwoord: 0%

Je hebt aangegeven dat jouw werk het toelaat om (deels) thuis te werken.

Wat is het meest van toepassing op jou in de maand juni?

- Ik werk alleen thuis: 35%
- Meestal werk ik thuis, soms ga ik naar mijn werk: 34%
- Meestal ga ik naar mijn werk, soms werk ik thuis: 17%
- Ik ga altijd naar mijn werk: 14%
- Weet niet / geen mening / niet van toepassing: 0%

Ben je het eens of oneens met de volgende stellingen?

	Eens	Oneens	Weet niet / niet van toepassing
Ik zou graag weer vaker naar mijn werk willen gaan.	45%	41%	14%
Ik zou na de coronacrisis vaker de mogelijkheid willen hebben om thuis te werken.	74%	17%	9%

Werkenden in loondienst / alle ondernemers en zzp-ers

Een vijfde vindt de maatregelen van de werkgever niet toereikend

Je hebt aangegeven dat je niet thuis werkt of weer (deels) naar je werk gaat.
Vind je dat er op jouw werk voldoende of onvoldoende voorzorgsmaatregelen genomen zijn om besmetting met het coronavirus te voorkomen?
Voldoende: **76%**
Onvoldoende: **20%**
Weet niet / geen mening: **4%**

De volgende vragen zijn gesteld aan ondernemers met of zonder personeel (zzp).

Is de financiële situatie van je bedrijf beter of slechter dan voor de coronacrisis of is die ongeveer hetzelfde gebleven?

	Alle ondernemers	Ondernemers met personeel	Ondernemers zonder personeel (zzp)
Veel beter	2%	5%	1%
Beter	4%	7%	3%
Ongeveer hetzelfde	37%	33%	40%
Slechter	30%	27%	31%
Veel slechter	24%	23%	25%
Weet niet / geen mening	2%	4%	1%

Heb jij op dit moment al financiële problemen met je bedrijf door de coronacrisis of niet?

	Alle ondernemers	Ondernemers met personeel	Ondernemers zonder personeel (zzp)
Geen financiële problemen	60%	67%	56%
Een beetje financiële problemen	28%	18%	34%
Grote financiële problemen	9%	8%	9%
Weet niet / geen mening	3%	7%	1%

Alle ondernemers en zzp-ers

Veel ondernemers in de financiële problemen

Als je kijkt naar de hoeveelheid werk die je hebt door de coronacrisis, wat is dan van toepassing? Je kunt meerdere antwoorden geven.

	Alle ondernemers	Ondernemers met personeel	Ondernemers zonder personeel (zzp)
Ik heb minder werk door de coronacrisis	38%	35%	41%
Ik heb geen werk meer door de coronacrisis	13%	4%	19%
Ik verwacht dat ik binnenkort minder werk heb door de coronacrisis	14%	19%	10%
Ik verwacht dat ik binnenkort geen werk meer heb door de coronacrisis	3%	2%	4%
Mijn bedrijf is failliet gegaan door de coronacrisis	0%	0%	0%
Ik verwacht / ben bang dat mijn bedrijf failliet gaat door de coronacrisis	8%	9%	8%
De coronacrisis maakt geen verschil voor mijn werk	18%	13%	22%
Ik heb meer werk door de coronacrisis	11%	17%	7%
Geen van deze is van toepassing	8%	11%	7%
Weet niet / geen mening	1%	9%	1%

Alle ondernemers en zzp-ers

Steeds negatiever over steunpakket

Het kabinet heeft een pakket regelingen opgetuigd om ondernemers en zzp'ers die minder inkomsten hebben door de coronacrisis te ondersteunen. Zo kan de overheid werkgevers helpen om salarissen te blijven doorbetalen, kan het inkomen van zzp'ers aangevuld worden tot bijstandsniveau, mogen belastingen later betaald worden, en mag er soepeler met kredieten worden omgegaan.

Ben je positief of negatief over het huidige pakket aan maatregelen?

	Alle ondernemers	Ondernemers met personeel	Ondernemers zonder personeel (zzp)
Heel positief	6%	8%	5%
Redelijk positief	40%	40%	38%
Redelijk negatief	21%	16%	23%
Heel negatief	17%	18%	17%
Weet niet / geen mening	16%	18%	16%

In hoeverre is het voor jouw bedrijf rendabel om open te zijn in de anderhalvemeter-economie?

	Alle ondernemers	Ondernemers met personeel	Ondernemers zonder personeel (zzp)
Heel rendabel	19%	18%	20%
Redelijk rendabel	27%	25%	27%
Niet zo rendabel	13%	12%	13%
Helemaal niet rendabel	13%	17%	12%
Niet van toepassing	26%	24%	27%
Weet niet / geen mening	2%	3%	1%

Ondernemers met personeel

Vooral tijdelijk personeel moet het ontgelden

De volgende vragen zijn gesteld aan ondernemers met personeel.

In hoeverre ben je van plan je personeel vaker thuis te laten werken na de coronacrisis?

- Veel vaker thuiswerken: 5%
- Iets vaker thuiswerken: 7%
- Altijd thuiswerken: 1%
- Niet thuiswerken: 12%
- Mijn personeel kan niet thuiswerken: 49%
- Mijn personeel werkte altijd al thuis: 5%
- Weet niet / geen mening: 21%

Voor sommige bedrijven heeft de coronacrisis gevolgen voor het personeel, de manier van werken of de plaats waar gewerkt wordt.

Heeft de coronacrisis één of meerdere van de onderstaande gevolgen voor jou of je bedrijf gehad?

- Ik maak minder of geen gebruik meer van uitzendkrachten: 23%
- Ik heb kort lopende contracten (maximaal een jaar) van personeel niet verlengd: 8%
- Ik heb personeel met vaste contracten moeten ontslaan: 2%
- Ik heb mijn bedrijfsruimte verkleind: 1%
- Ik ben een nieuwe weg ingeslagen met mijn bedrijf: 2%
- Ik voer veranderingen of innovaties door: 10%
- Ander gevolg, namelijk: 6%
- Geen van deze: 56%
- Weet niet / geen mening: 3%

Alle ondernemers en zzp-ers

Heropening bedrijven financieel niet gunstig

In sommige sectoren, zoals de horeca, cultuur, sport en recreatie, moesten ondernemers verplicht de deuren sluiten vanwege de coronacrisis. Een aantal van deze sectoren is inmiddels weer open, in de meeste gevallen met beperkingen.

Wat is de huidige situatie van jouw bedrijf?

Mijn bedrijf moest sluiten, maar is inmiddels heropend: **12%**

Mijn bedrijf moest sluiten en gaat binnenkort weer open: **1%**

Mijn bedrijf moest sluiten, maar dat heb ik niet gedaan: **1%**

Mijn bedrijf is nog altijd gesloten: **7%**

Mijn bedrijf hoefde niet te sluiten: **66%**

Anders, namelijk: **9%**

Weet niet / geen mening: **4%**

De volgende vraag is gesteld aan ondernemers die hun bedrijf moesten sluiten, maar inmiddels weer open zijn.

Wat is van toepassing op de omzet van je bedrijf nu het heropend is?

De omzet is veel hoger dan voor de coronacrisis: **0%**

De omzet is iets hoger dan voor de coronacrisis: **1%**

De omzet is hetzelfde als voor de coronacrisis: **8%**

De omzet is iets lager dan voor de coronacrisis: **15%**

De omzet is veel lager dan voor de coronacrisis: **74%**

Weet niet / geen mening: **1%**

Alle deelnemers

Vertrouwen en balans

De toestroom van het aantal coronapatiënten in de ziekenhuizen vlakt af en dus komt Nederland langzaam maar zeker uit de 'intelligente lockdown'. Veel sectoren mogen weer aan het werk, we kunnen weer op reis binnen Europa en de scholen zijn weer open. Wel blijven bepaalde maatregelen gelden om verdere verspreiding van het nieuwe coronavirus tegen te gaan.

Hoeveel vertrouwen heb je in de manier waarop de overheid omgaat met de uitbraak van het coronavirus?

Met 'overheid' bedoelen wij de betrokken organisaties. Denk aan het RIVM, de GGD of het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Veel vertrouwen: **18%**

Redelijk wat vertrouwen: **55%**

Niet zo veel vertrouwen: **17%**

Geen vertrouwen: **9%**

Weet niet / geen mening: **1%**

Het kabinet moet zijn aandacht verdelen tussen 'het stoppen van het coronavirus' en 'de economische problemen'.

Wat vind je van de huidige balans tussen deze twee elementen? Kies hieronder de stelling waar je het 't meeste eens bent.

Het kabinet heeft nu een balans gevonden tussen 'het stoppen van het coronavirus' en 'de economische problemen': **41%**

Het kabinet richt zich nu te veel op 'het stoppen van het coronavirus' en te weinig op 'de economische problemen': **33%**

Het kabinet richt zich nu te weinig op 'het stoppen van het coronavirus' en te veel op 'de economische problemen': **15%**

Weet niet / geen mening: **11%**

Alle deelnemers

Minder zorgen, minder angst

We herhalen nu nog enkele vragen om te zien of de mening van onze panelleden door de tijd heen verandert of niet.

In hoeverre maak je je zorgen over de gevolgen van het coronavirus in Nederland?

	12 februari	25 februari	2 maart	10 maart	14 maart	24 maart	9 april	7 mei	26 mei	20 juni
Zorgen	27%	44%	30%	40%	61%	82%	73%	64%	62%	66%
Geen zorgen	63%	56%	70%	60%	38%	-	27%	36%	38%	33%

Ben jij bang om zelf ziek te worden van het coronavirus of niet? Wat is op jou van toepassing:

Mocht je al ziek zijn (geweest) van het coronavirus, vul dan 'niet van toepassing' in.

Ik ben heel bang om ziek te worden: 3%

Ik ben behoorlijk bang om ziek te worden: 13%

Ik ben een beetje bang om ziek te worden: 34%

Ik ben niet zo bang om ziek te worden: 34%

Ik ben helemaal niet bang om ziek te worden: 14%

Weet niet / niet van toepassing: 2%

Alle deelnemers

Minder strenge maatregelen

We zijn benieuwd of jij onderstaande dingen doet vanwege het coronavirus of niet. Wat is op jou van toepassing:

Als je onderstaande zaken al (niet) deed vóórdat het coronavirus in Nederland was, selecteer dan 'niet van toepassing'.

	Wel van toepassing	Niet van toepassing	Weet niet
Ik was vaker goed mijn handen	84%	15%	1%
Ik geef mensen geen hand	91%	8%	1%
Ik blijf thuis bij verkoudheid, hoesten en / of koorts	77%	18%	5%
Ik vermijd het openbaar vervoer	71%	27%	2%
Ik ga niet op bezoek bij anderen	39%	59%	2%
Ik houd minstens 1,5 meter afstand tot andere mensen	81%	16%	3%
Ik beperk mijn sociale contacten tot maximaal 5 mensen	56%	41%	3%
Ik vermijd plaatsen waar veel mensen samenkomen	79%	19%	2%
Ik doe boodschappen in mijn eentje	75%	23%	2%

Wanneer heb jij voor het laatst iemand geknuffeld of omhelsd met wie je niet samenwoont en/of geen liefdesrelatie mee hebt?

Deze week: 20%

Eén of twee weken geleden: 12%

Drie of vier weken geleden: 4%

Tussen de 1 en 2 maanden geleden: 3%

Tussen de 2 en 3 maanden geleden: 7%

Niet meer sinds half maart, toen Nederland in lockdown ging: 51%

Weet niet / geen mening: 4%

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Het onderzoek is gehouden van 17 tot en met 19 juni 2020. Aan het onderzoek deden 27.163 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee, waaronder 1954 ondernemers: 493 ondernemers met personeel en 1461 zzp'ers. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker Daphne Cornelisse: daphne.cornelisse@eenvandaag.nl

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit 70.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen.

